

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Posudek bakalářské práce Jakuba Šlechty

Vedoucí práce: doc. Mgr. et Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Olga Nádvořníková, PhD.

Ústav románských studií FF UK

Název bakalářské práce:

L'anglais comme le déterminant de la terminologie française contemporaine en informatique

Obsah práce. Předmětem předkládané bakalářské práce je analýza vlivu angličtiny na terminologii v oblasti informačních technologií ve francouzštině, se zaměřením na konkurenci mezi anglicismy a oficiálními termíny doporučenými pro francouzštinu normativními zdroji (autor v tomto kontextu používá termínu *purismus*). Výsledky analýzy ukazují, že se tendence liší podle toho, zda se jedná o obecně rozšířený termín, nebo o termín specifický pro profesionální komunitu IT.

Formální aspekty práce. Práce je přehledně strukturována a doplněna seznamem tabulek a obrázků. Úvodní teoretická kapitola představující vývoj jazykového kontaktu mezi francouzštinou a angličtinou je vzhledem k zaměření práce možná trochu hypertrofovaná, ale každopádně odráží snahu autora dané téma postihnout v co největší šíři. Bibliografické zdroje jsou rozsáhlé, vzhledem ke zvolenému tématu ale postrádám konkrétnější lingvistické zdroje k tématu anglicismů (jedním z mála zdrojů je Costăchescu 2012). Problematický je však především způsob odkazování na zdroje – často pouze autorem a stranou (např. na str. 31 Costăchescu, 148), případně autorem a rokem, čemuž ale neodpovídá zvolený bibliografický formát (ISO690). Syntakticky a lexikálně je jazyk práce na dobré úrovni, v celém textu je ale zásadní množství jazykových a pravopisných chyb, které celkový dojem velmi narušují, a to téměř ve všech oblastech gramatiky (shody, interpunkce, členy, rody atd.). Např. jen v prvním odstavci na str. 18 *comme la partie* (nadbytečný člen), *d'autres pays européennes* (rod), čárka po podmětu (*pays francophones*,), shoda (*le territoire française*). Někdy jsou překlepy i přímo v tabulkách v analýzách, což může narušovat porozumění textu (např. *bouge* místo *bogue* na str. 33). Tato tendence svědčí o poněkud odbyté (nebo uspěchané) celkové závěrečné úpravě práce.

Hodnocení obsahu práce. Předností předkládané práce je inovativní metodologie a bezpochyby hluboký vhled autora do terminologie IT, díky osobní zkušenosti. Zároveň je zřejmé zaujetí autora pro zvolené téma a snaha analyzovat (možná spíše demaskovat) francouzské normativní („puristické“) tendence. Problematickou ale zůstává lingvistická část práce, protože místo alespoň rudimentární vědecké metodologie je téma pojednáváno spíše

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

esejistiky (v teoretické části práce), nebo jako partikulární, izolované sondy do jednotlivých termínů, jejich charakteristik ve slovnících a statistik francouzských ekvivalentů.

Esejistický přístup k tématu se odráží např. ve velmi volném přístupu k bibliografickému odkazování na zdroje (obvykle na konci celého odstavce, např. str. 31), takže není zřejmé, které věty jsou parafrází zdroje a které představují vlastní přínos autora. Tam, kde jde o jednoznačně vlastní produkci autora, se pak zvolený přístup někdy projevuje silnými generalizujícími tvrzeními bez opory v relevantních zdrojích, které nemusejí odpovídat realitě (např. *dimension hégémonique du français* [dans le monde francophone], str. 20 – mnohé frankofonní země doporučení přicházející z Paříže ignorují).

V praktické části je třeba ocenit zejména inovativní přístup autora k extrakci dat (z paralelního korpusu ParaCrawl a ze specializovaných úložišť typu GitHub, pomocí vlastních skriptů v programovacím jazyce Python. V metodologii ale není jasné, zda byla při určování francouzského ekvivalentu příslušného anglického termínu použita nějaká metoda word-to-word alignment, nebo zda se jednalo čistě o manuální analýzu (v daných vzorcích o 100 výskytech). V korpusových analýzách je také zvykem uvádět alespoň přibližný údaj o velikosti analyzovaného korpusu (na stránkách korpusu ParaCrawl je uveden rozsah pro fr-en jazykovou dvojici přes 3 miliardy slov, ale není jasné, kterou verzi korpusu autor použil – a tím se omezuje možnost replikovatelnosti jeho výzkumu, a to navzdory uvedení pythonovských skriptů). Některé regulární výrazy jsou kromě toho zbytečně komplikované (např. na str. 41: regulární výraz `[word="comput(es|ed|ing)?"]`) by bylo možné se stejným výsledkem nahradit výrazem `[word="comput(es|ed|ing)"]`, protože tvar *comput* neexistuje).

Navzdory těmto omezením se však autorovi podařilo shromáždit a analyzovat úctyhodné množství dat a prezentovat celkové tendence ve frekvenci ekvivalentních termínů ve francouzštině. Absence vědecké (lingvistické) metodologie ale autorovi z větší části zabránila v tom, aby explanatorní potenciál těchto dat skutečně využil – kromě krátkého shrnutí na str. 51–53 tak v práci téměř chybí pokusy o *vysvětlení* daných tendencí. Závěrečné konstatování o tendenci k francouzským termínům u těch výrazů, které jsou již všeobecně známé, a k anglicismům u výrazů omezených na specialisty v IT, tak zůstává jen malým (a v podstatě dost předvídatelným) výsledkem tak rozsáhlé materiálové analýzy. Pro základní úroveň bakalářské práce je to dostačující, autorův intelektuální potenciál ale naznačuje, že pokud by si stanovil skutečné lingvistické hypotézy, zahrnující potenciální vliv různých (lingvistických i extra-lingvistických) faktorů na zastoupení typů ekvivalentů, a aplikoval metodologii lingvistického výzkumu, výsledky by byly mnohem průkaznější a bohatší. Lingvistický vhled by byl vhodný i u zadávání vyhledávání – např. dotaz na `[word="bug"]` (str. 33) nepostihne plurál, podobně výraz *module d'extension* hlásil nulový výskyt, protože v něm možná chybí mezera po tokenizaci za elidovanou předložkou (str. 34). Celkově by pak u analýz bylo vhodné brát v úvahu nejen celkové frekvence, ale zejména kontext jejich užití – a tím i faktory ovlivňující potenciálně volbu mluvčích (např. v jakých komunikačních a jiných kontextech se používá spíše *logiciel* a v jakých spíše *software*?). Jedním ze zásadních faktorů pak může být rovněž celková frekvence termínů ve zvoleném korpusu (a v jazyce obecně).

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Námět k diskusi:

Jaké lingvistické a extra-lingvistické faktory (kromě specializovanosti termínu) ovlivňují volbu ekvivalentu anglického termínu ve francouzštině?

Závěr: Předkládaná bakalářská práce představuje výsledky samostatného empirického výzkumu, práci proto doporučuji k obhajobě; vzhledem k výše uvedeným výhradám navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne 28. 8. 2024

PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.